

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ”
(для бакалаврів, магістрів)

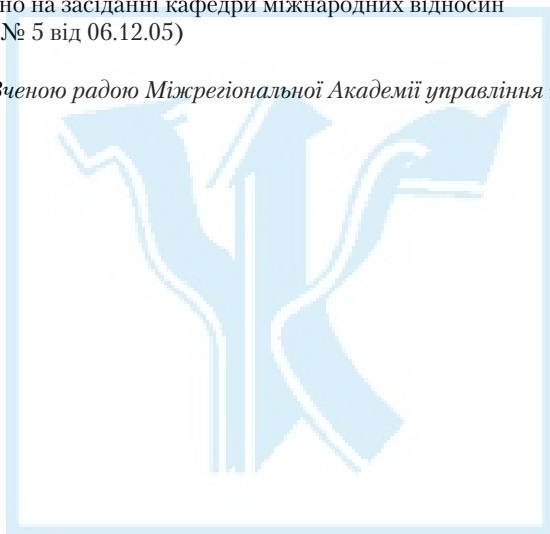
МАУП

Київ 2006

Підготовлено доцентом кафедри міжнародних відносин
А. Г. Гольцовим

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин
(протокол № 5 від 06.12.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Гольцов А. Г. Навчальна програма дисципліни “Європейська інтеграція”
(для бакалаврів, магістрів). — К.: МАУП, 2006. — 16 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Європейська інтеграція”, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна “Європейська інтеграція” викладається для студентів, які навчаються за напрямом “Політологія”, спеціальність “Політологія”, спеціалізація “Політологія міжнародних відносин” (освітньо-кваліфікаційний рівень – “магістр”), а також для студентів, які навчаються за напрямом “Міжнародні відносини”, спеціальність “Країнознавство” (освітньо-кваліфікаційний рівень – “бакалавр”).

Мета опанування студентами навчального курсу “Європейська інтеграція” – вивчення основних особливостей виникнення, розвитку і трансформації європейської інтеграції, проблем і тенденцій її розвитку, сучасної співпраці України з країнами Європейського Союзу, головних проблем і перспектив її вступу до ЄС. Слід підкреслити міждисциплінарний характер навчального курсу “Європейська інтеграція”, оскільки інтеграційні процеси на теренах Європи мають політичні, економічні, соціальні, правові та інші аспекти.

Основними завданнями навчального курсу є вивчення: витоків інтеграційних процесів у післявоєнній Європі, утворення Європейського об'єднання вугілля і сталі, Європейського економічного співтовариства та Євроатома, розвитку європейських інтеграційних процесів, утворення Європейського Союзу, процесів його розширення і трансформації; основних моделей європейської політичної системи, провідних положень Договору про запровадження Конституції для Європи; “первинного”, “вторинного” законодавства ЄС та інших складників правової системи ЄС; складу, організації діяльності та основних повноважень Європейської Ради, Ради Міністрів, Єврокомісії, Європарламенту, Суду Європейської спільноти та інших органів ЄС; критеріїв вступу до ЄС – географічного, політичного, економічного, правового, критерію абсорбції; головних етапів вступу країни до ЄС; Європейської політики сусідства і шляхів її реалізації; співпраці України з Європейською спільнотою, проблем і перспектив вступу України до ЄС.

У результаті засвоєння навчального курсу у студентів як майбутніх фахівців-країнознавців напряму “Міжнародні відносини” мають бути сформовані вміння та навички застосування на практиці основних міждисциплінарних методів: загальнонаукових логічних методів; порівняння, спостереження, вимірювання, експерименту; контент-аналізу, івент-аналізу, когнітивного картування; кореляційного, провідних математико-статистичних методів; формалізації; моделювання; структурно-функціонального аналізу; систематизації

(групування, класифікації, типології); таксонування (районування, зонування, ареалів); картографічних.

Необхідними складовими є і самостійне опрацювання основних прийомів кожної з груп методів, і використання тих чи інших методик при виконанні конкретних прикладних завдань.

Як наслідок студенти повинні *вміти*:

- визначати тенденції розвитку європейської інтеграції в цілому;
- аналізувати тенденції трансформації політичної системи ЄС;
- виявляти характерні риси окремих складових правової системи ЄС;
- визначати особливості функціонування основних інституцій ЄС;
- аналізувати передумови, фактори і тенденції розширення Європейської спільноти;
- виявляти головні проблеми реалізації євроінтеграційних прагнень України;
- оцінювати ймовірні сценарії вступу України до ЄС.

Для ефективного опанування студентами навчального курсу “Європейська інтеграція” надзвичайно важлива інтенсивна самостійна робота з різноманітними джерелами інформації: збірниками документів, законодавчими актами, підручниками, навчальними посібниками, енциклопедіями, словниками, науковими монографіями та статтями, науково-популярною літературою тощо.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Європейська інтеграція, Європейський Союз
1	Виникнення і розвиток європейської інтеграції
2	Політична система Європейського Союзу
3	Законодавча і виконавча влада в Європейському Союзі
4	Правова та судова системи Європейського Союзу
	Змістовий модуль II. Розширення ЄС. Україна і ЄС
5	Розширення Європейського Союзу
6	Україна і Європейський Союз
Разом годин	81 год – для напрямку “Політологія” спеціальності “Політологія” спеціалізації “Політологія міжнародних відносин” (освітньо-кваліфікаційний рівень – “магістр”) 54 год – для напрямку “Міжнародні відносини” спеціальності “Країнознавство” (освітньо-кваліфікаційний рівень – “бакалавр”)

ЗМІСТ
дисципліни
“ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ”

Змістовий модуль I. Європейська інтеграція, Європейський Союз

Тема 1. Виникнення і розвиток європейської інтеграції

Виникнення і розвиток ідеї європейської цивілізації. Післявоєнна Європа.

“План Шумана” й утворення Європейського об’єднання вугілля і сталі (ЄОВС). Розвиток співпраці країн ЄОВС.

Римські договори 1957 р.: утворення Європейського співтовариства з атомної енергетики (Євроатом) та Європейського економічного співтовариства (ЄЕС).

Європейська асоціація вільної торгівлі ЄАВТ (1960 р.).

Брюссельський договір про інституційне злиття виконавчих органів ЄОВС, ЄЕС та Євроатома. Митний союз між країнами “шіст-

ки”. Вступ до ЄЕС Великобританії, Ірландії, Данії в 1973 р. Початок формування економічного та валютного союзу, створення політичних інститутів — Європейської Ради, Європейського Парламенту.

Вступ Греції до ЄЕС (1981 р.).

Вступ до ЄЕС Іспанії та Португалії. Єдиний Європейський акт (1986 р.). Заснування Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР).

Маастріхтський договір (1992 р.) про політичний, економічний, валютний союз держав-членів. Європейський Союз. Цілі, принципи, напрями інтеграції в ЄС. Інститути ЄС. Розвиток інтеграційних процесів в ЄС: Політика ЄС у галузі вільного пересування громадян, капіталу, послуг. Спільна торговельна політика. Угода між ЄС та ЄАВТ про утворення “Європейського економічного простору” (ЄЕП) — 1993 р. Утворення Європейського валютного союзу (ЄВС). Європейська система центральних банків (ЄСЦБ), Європейський центральний банк (ЄЦБ), Європейський інвестиційний банк. Співпраця в галузі правової та внутрішньої політики. Запровадження громадянства ЄС. Спільна зовнішня політика та політика в галузі безпеки (СЗПБ). Вступ до ЄС Австрії, Фінляндії та Швеції.

Амстердамський договір (1997 р.) про внесення змін і доповнень у Договір про ЄС.

Створення Тимчасового комітету з питань політики й безпеки та Тимчасового військового органу Європейського Союзу.

Договір Ніцци (2001 р.) — інституційні реформи в Європейському Союзі.

Переговорний процес щодо приєднання країн Центральної та Східної Європи до Європейського Союзу. Рішення Афіського саміту ЄС (2003 р.). Розширення ЄС у 2004 р.

Підписання в Римі Договору про запровадження Конституції для Європи. Процес ратифікації Конституції: перебіг, результати референдумів у Франції та Нідерландах, відкладення ратифікації.

Література [1; 3–5; 9–11; 17; 21; 26; 27; 30; 35; 39]

Тема 2. Політична система Європейського Союзу

Теоретичні аспекти європейської інтеграції: міждержавний підхід, його модифікації; функціоналізм і неофункціоналізм; теорія багаторівневого управління.

Міждержавна модель політичної системи ЄС. Міждержавні конференції. Міжнародна організація. Конфедерація як союз суверенних держав.

Наднаціональна модель політичної системи ЄС, проблеми її реалізації.

Федеративна модель політичної системи ЄС. “Міжурядовий федералізм” як система багаторівневого управління.

Особливості сучасної політичної системи ЄС: відсутність центрального уряду; відсутність поділу на незалежну законодавчу і виконавчу владу; відсутність чіткої ієрархії між нормативними актами вторинного законодавства ЄС; відсутність традиційного поділу на більшість та опозицію.

Функціональна інтеграція. Взаємозв'язок функцій Єврокомісії, Європарламенту та Ради Міністрів. Повноваження Суду ЄС. Роль держав, міжурядової співпраці. Переплетіння методів наднаціональної інтеграції та міжурядової співпраці.

Проекти конституційної моделі ЄС. Договір про запровадження Конституції для Європи. Поєднання наднаціональних і міжурядових чинників. Переважання сфер спільної компетенції ЄС і держав-членів. Подвійне громадянство ЄС і держав-членів. Верховенство права ЄС над правом держав-членів. Окремий статус Конституційного договору. Співіснування двох центрів виконавчої влади: Голова Європейської Ради і Голова Єврокомісії. Поєднання зовнішньої політики ЄС і зовнішніх політик окремих держав-членів. Можливість добровільного виходу держави з ЄС.

Література [1; 2; 4–6; 10; 13–15; 20; 21; 35; 38; 47]

Тема 3. Законодавча і виконавча влада в Європейському Союзі

Спільна інституційна система: Європейський Парламент, Європейська Комісія, Рада Міністрів і Суд ЄС.

Європейська Рада. Склад ЄР. Основні повноваження, роль верховного арбітра. Організація діяльності ЄР. Перспективи трансформації ЄР згідно з Договором про запровадження Конституції, функції Голови ЄР.

Рада Міністрів (Рада Європейського Союзу). Склад, особливості організації роботи, процедури голосування. Органи, які забезпечують роботу Ради Міністрів. Повноваження Ради. Плани реформування Ради Міністрів відповідно до Договору про запровадження Конституції.

Європейська комісія. Склад Єврокомісії; головні функції. Основні повноваження Європейської комісії. Повноваження голови Єврокомісії. Заплановані трансформації Єврокомісії згідно з Договором про запровадження Конституції.

Європейський Парламент. Склад, порядок обрання, основні повноваження, особливості функціонування, сфери компетенції.

Економіко-соціальний комітет, його склад і функції.

Комітет регіонів: склад, дорадчі функції.

Європейський центральний банк, його керівні органи, діяльність.

Європейський інвестиційний банк, його керівні органи, функціонування.

Структура загального бюджету ЄС: загальні положення; доходи; видатки. Ухвалення бюджету ЄС: багаторічні фінансові рамки; щорічна процедура ухвалення бюджету. Виконання бюджету ЄС. Процедури бюджетного контролю.

Література [1–6; 13–15; 20; 21; 32; 35; 38; 47–49; 55]

Тема 4. Правова та судова системи Європейського Союзу

“Первинне” законодавство Європейського Союзу. Чинні установчі договори, їх сутність. Процедура перегляду установчих договорів. Договір про запровадження Конституції для Європи. Діяльність Європейського Конвенту. Ключові особливості Договору про запровадження Конституції. Спрощена процедура перегляду положень Договору.

“Вторинне” право Європейського Союзу. Співпраця Комісії, Ради та Парламенту. Етапи розробки законодавчого проекту. Основні процедури прийняття законодавства ЄС: процедура спільного прийняття рішень Радою і Парламентом; процедура отримання згоди Парламенту; процедура обов’язкової консультації з Парламентом; процедура співпраці. Ухвалення виконавчих нормативних актів на рівні ЄС. Міжурядова співпраця. Юридично обов’язкові акти: регламенти; директиви, рамкові рішення; рішення; спільні дії, спільні позиції, спільні стратегії. Принципи прийняття актів, процедурні правила. “М’яке” право. “Нетипові” акти, міжінституційні угоди і конвенції.

Міжнародні угоди спільнот. Сфери укладання міжнародних угод. Процедурні правила.

Неписане право: судова практика Суду Європейських спільнот і загальні принципи права.

Принципи застосування права ЄС: принцип прямого застосування; принцип прямої дії; принцип верховенства права ЄС.

Суд Європейських спільнот (Суд ЄС). Склад Суду, палати, функції Голови Суду. Процедура розгляду справ, функції Секретаря Суду. Суд першої інстанції і Суд у справах цивільної адміністрації Євросоюзу. Основні засоби судового захисту у праві Євросоюзу.

Література [1–6; 13–15; 19; 20; 26; 33; 35; 37; 42; 47]

Змістовий модуль II. Розширення ЄС. Україна і ЄС

Тема 5. Розширення Європейського Союзу

Передумови розширення ЄС до Центральної та Східної Європи. Політична стабілізація. Утвердження демократії та ринкової економіки. Укладання асоціації з ЄС: привілейоване партнерство; угоди про асоціацію.

Основні критерії вступу до Євросоюзу (Копенгагенські критерії). Географічний критерій. Політичний критерій, його складові. Економічний критерій: наявність діючої ринкової економіки (її характеристики); здатність витримувати конкуренцію та дію ринкових сил на внутрішньому ринку ЄС (основні характеристики). Правовий критерій (*acquis communautaire* — “спільний доробок”), його складники. Критерій абсорбції — спроможність ЄС “поглинути” нових членів. Критерії “конвергенції” до ЄС.

Процедура набуття членства в ЄС. Початковий етап — між поданням заяви і початком переговорів про вступ. Основний період — між початком і завершенням переговорів про вступ. Завершальний період — між формальною згодою Європарламенту і Ради та ратифікацією Угоди про вступ. Проблема політичної і юридичної невизначеності процедури вступу. Вступ з 2007 р. Румунії та Болгарії до ЄС. Перспективи вступу до ЄС Хорватії та Македонії. Перспективи вступу Туреччини до ЄС; основні проблеми.

Розширення ЄС в 2004 р. Передумови і процес становлення Європейської політики сусідства. Розроблення та початкове впровадження Планів дій. Перспективи подальшої диференціації держав, охоплених Європейською політикою сусідства. Укладання Угод про сусідство. Сусідство з країнами Східної Європи. Відносини між ЄС і країнами Закавказзя. Відносини з неєвропейськими країнами — сусідами ЄС. Стратегія ЄС щодо Російської Федерації.

Проблеми реалізації ідеї “розширення Європи” без розширення ЄС.

Література [1; 4–6; 8–10; 12–17; 26; 27; 33; 50]

Тема 6. Україна і Європейський Союз

Визнання Європейською спільнотою незалежної України, встановлення відносин.

Підписання Угоди про партнерства та співробітництво між Україною та ЄС (1994 р.). Основні цілі та зміст Угоди. Ратифікація Угоди Верховною Радою України.

Спільна позиція щодо України (1994 р.).

На період ратифікації Угоди дія у відносинах між сторонами Тимчасової Угоди.

Ратифікація Угоди країнами-членами ЄС і набуття Угодою чинності (1998 р.).

Затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу. Пріоритетні напрями діяльності України на шляху європейської інтеграції, досягнення передумов для вступу до ЄС.

Спільна стратегія ЄС щодо України (1999 р.). Завдання, поставлені перед Україною.

Створення і діяльність Національної ради з питань адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Європейська інтеграція як вектор зовнішньої політики України.

Основні програми співробітництва між Україною та ЄС, їх реалізація, основні досягнення і проблеми.

Саміти “Україна–ЄС”, їх проведення, основні питання, рішення, проблеми.

Україна як “новий сусід ЄС” після розширення Європейського Союзу в 2004 р.

Євроінтеграційна зовнішня політика України в 2005 р., основні досягнення та проблеми реалізації євроінтеграційних завдань.

Сучасний стан та перспективи інтеграції України в ЄС. Основні ймовірні сценарії вступу України до ЄС.

Література [8; 12; 19; 22–25; 29; 34; 42; 48–50; 54; 56]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. “План Шумана” й утворення Європейського об’єднання вугілля і сталі (ЄОВС).
2. Римські договори про заснування ЄЕС та Євроатома.
3. Європейська асоціація вільної торгівлі, її утворення та розвиток.
4. Брюссельський договір про інституціональне злиття ЄОВС, ЄЕС та Євроатома.
5. Вступ до Європейських спільнот Данії, Великобританії та Ірландії.
6. Маастрихтський договір: основні положення.
7. Створення Європейського економічного простору.
8. Утворення і розвиток Європейського валютного союзу.
9. Вступ до ЄС Австрії, Швеції та Фінляндії.
10. Амстердамський договір: основні положення.

11. Договір Ніцци: основні положення.
12. Розширення ЄС в 2004 р.
13. Теоретичні аспекти європейської інтеграції.
14. Основні моделі політичної системи ЄС.
15. Особливості сучасної політичної системи ЄС.
16. Функціональна інтеграція в ЄС.
17. Європейська Рада, її склад, основні повноваження та організація діяльності.
18. Перспективи трансформації ЄР згідно з Договором про запровадження Конституції для Європи.
19. Рада Міністрів (Рада Європейського Союзу), її склад, особливості організації роботи, процедури голосування.
20. Основні повноваження Ради Міністрів ЄС.
21. Плани реформування Ради Міністрів відповідно до Договору про запровадження Конституції для Європи.
22. Європейська комісія, її склад, головні функції.
23. Основні повноваження Європейської комісії. Повноваження Голови Євро комісії.
24. Європейський Парламент, його склад, порядок обрання та особливості функціонування.
25. Основні повноваження Європарламенту.
26. Економіко-соціальний комітет ЄС, його склад та функції.
27. Комітет регіонів ЄС, його склад та функції.
28. Європейський центральний банк, його керівні органи, діяльність.
29. Європейський інвестиційний банк, його керівні органи, функціонування.
30. Структура загального бюджету ЄС.
31. Порядок ухвалення бюджету ЄС.
32. Виконання бюджету ЄС. Процедури бюджетного контролю.
33. Чинні установчі договори ЄС, процедура їх перегляду.
34. Розробка проекту Договору про запровадження Конституції для Європи.
35. Ключові особливості Договору про запровадження Конституції для Європи.
36. Співпраця Комісії, Ради та Парламенту в законотворчому процесі.
37. Основні процедури прийняття законодавства ЄС.
38. Юридично обов'язкові акти ЄС.
39. "М'яке" право ЄС.

40. “Нетипові” акти, міжінституційні угоди і конвенції ЄС.
41. Міжнародні угоди спільнот: основні галузі та процедурні правила.
42. Неписане право ЄС.
43. Головні принципи застосування права ЄС.
44. Суд Європейських спільнот (Суд ЄС).
45. Суд першої інстанції і Суд у справах цивільної адміністрації Євросоюзу.
46. Географічний критерій вступу до ЄС: приклади застосування.
47. Політичний критерій вступу до ЄС.
48. Економічний критерій вступу до ЄС.
49. Правовий критерій (*acquis communautaire*) вступу до ЄС.
50. Критерій абсорбції при вступі до ЄС.
51. Критерії “конвергенції” до ЄС.
52. Початковий етап вступу країни до ЄС: основні процедури.
53. Основний етап вступу країни до ЄС: основні процедури.
54. Завершальний етап вступу країни до ЄС.
55. Перспективи найближчого розширення ЄС.
56. Становлення і розвиток Європейської політики сусідства.
57. Угода про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС.
58. Стратегія інтеграції України до ЄС; проблеми реалізації.
59. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС: основні досягнення та проблеми.
60. Сучасна євроінтеграційна зовнішня політика України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Борко Ю. А.* От европейской идеи — к единой Европе. — М.: Деловая лит., 2003. — 464 с.
2. *Волес В., Волес Г.* Творення політики в Європейському Союзі: Пер. з англ. — К.: Основи, 2004. — 871 с.
3. *Дахно І. І., Бовтрук Ю. А.* Міжнародна економіка: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2002. — 216 с.
4. *Європейський Союз: Справочник-путеводитель / Отв. ред. О. В. Буторина.* — М.: Деловая лит., 2003. — 286 с.
5. *Європейський Союз на порозі ХХІ століття: вибір стратегії розвитку / Отв. ред. Ю. А. Борко.* — М., 2001. — 471 с.
6. *Європейський Союз: консолідовані договори / Наук. ред. В. Муравйов.* — К.: Port-Royal, 1999. — 206 с.
7. *Європейський Союз: Словник-довідник / За ред. М. Марченка.* — К.: К.І.С., 2005. — 142 с.

8. *Копійка В. В.* Європейський Союз: Досвід розширення і Україна. — К.: Юрид. думка, 2005. — 448 с.
9. *Копійка В. В.* Розширення Європейського Союзу. Теорія і практика інтеграційного процесу. — К.: Вид-во КНУ ім. Тараса Шевченка, 2002. — 253 с.
10. *Копійка В. В., Шинкаренко Т. І.* Європейський Союз: заснування і етапи становлення: Навч. посіб. — К.: Ін Юре, 2001. — 448 с.
11. *Ланцов С. А., Ачкасов В. А.* Мировая политика и международные отношения: Учеб. пособие. — СПб.: Питер, 2005. — 448 с.
12. *Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, М. А. Дудченко та ін.* — К.: Знання України, 2004. — 304 с.
13. *Міжнародні організації:* Навч. посіб. / За ред. О. С. Кучика. — К.: Знання, 2005. — 497 с.
14. *Міжнародні організації:* Навч. посіб. / За ред. Ю. Г. Козака. — Одеса: Астропринт, 2001. — 288 с.
15. *Міжнародні організації економічного співробітництва:* Довідник / Відп. ред. Н. Г. Діденко. — К.: НППМБ, 2005. — 114 с.
16. *Міжурядові регіональні організації:* Навч. посіб. / За ред. Б. І. Гуменюка. — К.: Вид-во КНУ ім. Тараса Шевченка, 2001. — 198 с.
17. *Нищквий договір та розширення ЄС /* Наук. ред. С. Шевчук. — К.: Логос, 2001. — 196 с.
18. *Посельський В.* Конституційний устрій Європейського Союзу. — К.: Таксон, 2005. — 280 с.
19. *Проблеми гармонизації законодавства України и стран Европы /* Под ред. Е. Б. Кубко, В. В. Цветкова. — К.: Юринком Интер, 2003. — 528 с.
20. *Циганкова Т. М., Гордеева Г. Ф.* Міжнародні організації. — К.: КНЕУ, 2001. — 340 с.
21. *Шреплер Х.-А.* Международные экономические организации: Справочник. — М.: Междунар. отношения, 1999. — 455 с.

Додаткова

22. *Актуальні проблеми держави і права:* Зб. наук. праць: Вип. 18. — Одеса: Юрид. літ., 2003. — 968 с.
23. *Актуальні проблеми держави і права:* Зб. наук. праць: Вип. 19. — Одеса: Юрид. літ., 2003. — 432 с.
24. *Актуальні проблеми політики:* Зб. наук. праць: Вип. 13; 14 / За ред. С. В. Ківалова. — Одеса: Юрид. літ., 2002. — 976 с.
25. *Актуальні проблеми політики:* Зб. наук. праць: Вип. 15 / За ред. С. В. Ківалова. — Одеса: Юрид. літ., 2002. — 480 с.

26. *Афонин Э. А., Бандурка А. М. Мартынов А. Ю.* Великая коэволюция. Глобальные проблемы современности: историко-социологический анализ. — К.: Парлам. изд-во, 2003. — 384 с.
27. *Дергачев В. А.* Глобальная геоэкономика: Трансформация мирового экономического пространства. — Одесса: ИПРЭЭИ НАНУ, 2003. — 238 с.
28. *Дослідження світової політики:* Зб. наук. праць. — Вип. 24; 25. — К., 2003.
29. *Европейский Союз — Украина:* охрана интеллектуальной собственности при реализации международных научных программ и проектов / Ю. М. Капица, Л. Ю. Федченко, К. С. Шахбазян. — К.: Интергид, 2002. — 78 с.
30. *Европейское оборонное сотрудничество:* Док. и коммент. / Под ред. С. Ю. Кашкина. — М.: Профобразование, 2004. — 71 с.
31. *Економіка зарубіжних країн* / За ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, К. І. Ржепішевського. — К.: ЦНЛ, 2003. — 352 с.
32. *Євро.* Економічний вимір інтеграції. — К., 2003. — 80 с.
33. *Європейська інтеграція:* крок за кроком: Посіб. для журналістів / За ред. В. Замятіна. — К.: Фонд “Європа ХХІ”, 2001. — 215 с.
34. *Європейський вибір:* Виступ Президента України Л. Д. Кучми у Верховній Раді України 12 червня 2002 р. Послання Президента України до Верховної Ради. — К.: Преса України, 2002. — 96 с.
35. *Європейський Союз:* основи політики, інституційного устрою та права: Навч. посіб. / Наук. ред. В. П'яницький. — К.: Заповіт, 2000. — 103 с.
36. *Економічна та адміністративна трансформація:* рекомендації для України на шляху до Європи. — К.: Міленіум, 2004. — 100 с.
37. *Збірник* нормативно-правових актів Європейського Союзу у сфері охорони навколишнього середовища / Відп. ред. Н. Андруевич. — Львів: Екоправо, 2004. — 192 с.
38. *Иванов И. Д.* Европа регионов. — М.: Междунар. отношения, 1998. — 191 с.
39. *Камінський А.* Основи міжнародних відносин. — Львів: ЛНУ, 2001. — 208 с.
40. *Козик В. В., Панкова Л. А., Даниленко Н. Б.* Міжнародні економічні відносини: Навч. посіб. — К.: Знання-Прес, 2000. — 277 с.
41. *Коптель О. А., Пархомчук О. С.* Міжнародні відносини ХХ ст. — К.: Школяр, 1999. — 255 с.
42. *Кравчук І. В., Парпан М. В.* Гармонізація національних правових систем з правом ЄС. — К.: Слово, 2004. — 320 с.

43. *Майєр Дж. М., Раух Дж. Е., Філіпенко А.* Основні проблеми економічного розвитку. — К.: Либідь, 2003. — 688 с.
44. *Міжнародна економіка: Навч. посіб.* / За ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, К. І. Ржепішевського. — К.: ЦНЛ, 2004. — 672 с.
45. *Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–1970-ті роки): Підручник* / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. — К.: Либідь, 1999. — 558 с.
46. *Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980–2000-ті роки): Підручник* / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. — К.: Либідь, 2001. — 622 с.
47. *Паттас С.* Європейське управління: Навч. посіб. — К.: ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка, 2004. — 192 с.
48. *Парламентський вимір європейської інтеграції: Зб. матеріалів.* — К.: Нора-прінт, 2005. — 104 с.
49. *Регіональна політика в країнах Європи. Уроки для України* / За ред. С. Максименка. — К.: Логос, 2000. — 72 с.
50. *Розширення Європейського Союзу: вплив на відносини України з центральноєвропейськими сусідами.* — К.: К.І.С, 2004. — 360 с.
51. *Современные международные отношения: Учебник* / Под ред. А. В. Торкунова. — М.: РОССПЭН, 2000. — 584 с.
52. *Социально-экономическая география зарубежного мира* / Под ред. В. В. Вольского. — М.: Крон-Пресс, 1998. — 592 с.
53. *Страноведение: Учеб. пособие* / П. И. Рогач и др. — Минск: БГЭУ, 2003. — 284 с.
54. *Україна 2000 і далі: геополітичні пріоритети та сценарії розвитку.* — К.: НІСД; НІУРВ, 1999. — 192 с.
55. *Фундаментальный анализ финансовых рынков* / Под ред. Е. Строганова. — СПб.: Питер, 2005. — 288 с.
56. *Царенко О. М., Захарчук А. С.* Економіка України і світу. — Суми: Універ. кн., 2000. — 320 с.
57. *Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны* / Под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. — М.: Гардарики, 2002. — 928 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни	
“Європейська інтеграція”	5
Зміст дисципліни “Європейська інтеграція”	5
Питання для самоконтролю	10
Список літератури	12

МАУП

Зам. № ВКЦ-2490

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39; вул. Фрометівська, 2; МАУП